

Tarkastuslautakunnan arviointikertomus vuodelta 2025

Ristijärvi
KESKELLÄ KAINUUTA

25. TOUKOKUU

Ristijärven kunta
Tarkastuslautakunta

Sisällys

Johdanto	3
Tarkastuslautakunnan toiminta	4
Tarkastuslautakunta	4
Sidonnaisuuksien valvonta	5
Katsaus kunnan tunnuslukuihin v. 2023–2025 tilinpäätösten perusteella	5
Vuoden 2024 arviointikertomuksen käsittely	8
Talouden toteutuminen 2025	8
Lainamäärän kehitys	8
Väestö ja ikärakenne	8
Henkilöstö	8
Tarkastuslautakunnan huomiot	8
Talouden tasapaino	10
Konserniasiat	11
Kuntakonserni	11
Tarkastuslautakunnan huomiot	11
Tilintarkastajan huomiot	11
Kunnanhallitus	12
Tarkastuslautakunnan huomiot	12
Hallintopalvelut	12
Elinvoima	12
Maankäyttö ja strategiaprosessi	12
Työllisyyspalvelut	12
Hankkeet	13
Tilintarkastajan huomiot	13
Tarkastuslautakunnan yhteenveto taloudesta	13
Sivistyspalvelut	14
Tarkastuslautakunnan huomiot	14
Perusopetus ja varhaiskasvatus	14
Tilintarkastajan huomiot	14
Kirjasto ja kulttuuripalvelut	14
Vapaa-aikapalvelut	15
Tekniset palvelut	15
Tarkastuslautakunnan huomiot	15
Talousarvion noudattaminen	16
Tilintarkastajan huomiot	16
Lopuksi	17

Johdanto

Kevään 2025 kuntavaalien jälkeen kuntaan valittiin uudet toimielimet. Uusi tarkastuslautakunta käynnisti toimintansa 11.9.2025 lähes kokonaan uudella kokoonpanolla. Ensimmäisen toimintakauden aikana tarkastuslautakunnan jäsenet ovat toimiessaan perehtyneet lautakunnan tehtäviin sekä kunnan toimintaan niin asiakirjojen kuin virkahenkiköiden kuulemisten avulla. Yhteistyö tilintarkastajan kanssa on ollut sujuvaa, samoin tarkastuslautakunnan sisäinen yhteistyö.

Olemme arviointikertomusta laatiessamme pyrkineet muodostamaan kokonaisnäkemyistä kunnan tilanteesta vuoden 2025 osalta. Olemme myös tutustuneet aiempien vuosien arviointikertomuksiin sekä niihin annettuihin vastineisiin. Vuoden 2025 aikana tapahtui isoja henkilöstömuutoksia, mikä on omiaan vaikuttamaan kunnan toimintaan. Pienessä kunnassa toiminta helposti henkilöityy ja hiljaisen tiedon siirtäminen on hankalaa. Muutos on toki aina mahdollisuus.

Olemme tässä arviointikertomuksessa erityisesti kiinnittäneet huomiota henkilöstön hyvinvoinnin tunnuslukuihin (sairauspoissaolot, henkilöstön hyvinvointikyselyn tulokset), kirjasto- ja kulttuuripalvelujen merkittävään muutokseen niin toiminnan kuin tuloksen osalta, talousarvion ja tilinpäätöksen lukujen eroihin. Tavoitteemme on ohjata huomioimaan ja korjaamaan, ei syyttämään tai hakemaan syyllisiä. Yhteinen tahtotila on taata ristijärveläisille sopivat palvelut ja erinomaiset puitteet elämälle.

Tarkastuslautakunnan toiminta

Kuntalain 121 §:n mukaan tarkastuslautakunnan tehtävänä on valmistella valtuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat sekä arvioida, ovatko valtuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet ja onko kunnan toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla.

Tarkastuslautakunnan tehtävänä on myös arvioida talouden tasapainotuksen toteutumista tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman riittävyyttä, jos kunnan taseessa on kattamatonta alijäämää. Lautakunta huolehtii kunnan ja sen tytäryhtiöiden tarkastuksen yhteen sovittamisesta. Tarkastuslautakunnan tehtävänä on myös sidonnaisuusilmoitusten vastaanottaminen ja niiden vieminen valtuustolle tiedoksi.

Tarkastuslautakunta laatii arviointisuunnitelman ja antaa valtuustolle kultakin vuodelta arviointikertomuksen, jossa esitetään arvioinnin tulokset. Arviointikertomus käsitellään valtuustossa tilinpäätöksen yhteydessä. Lautakunta voi antaa valtuustolle muitakin tarpeellisenä pitämiään selvityksiä arvioinnin tuloksista.

Hallintosäännön 9. luvussa "Ulkoisen valvonta" 68 §:ssä on määritelty tarkastuslautakunnan tehtävät:

Sen lisäksi mitä kuntalain 121 §:ssä säädetään, tarkastuslautakunnan on:

- 1) seurattava tilintarkastajan tarkastussuunnitelman toteutumista sekä muutoinkin seurattava tilintarkastajan tehtävien suorittamista ja tehtävä tarpeen mukaan esityksiä tilintarkastuksen kehittämiseksi.
- 2) huolehdittava, että tilintarkastusta varten on tarpeelliset voimavarat, jotka mahdollistavat tilintarkastuksen suorittamisen julkishallinnon hyvän tilintarkastustavan edellyttämässä laajuudessa sekä
- 3) tehtävä aloitteita ja esityksiä tarkastuslautakunnan, tilintarkastajan ja sisäisen tarkastuksen tehtävien yhteensovittamisesta mahdollisimman tarkoituksenmukaisella tavalla

Tarkastuslautakunta

Ristijärven kunnanvaltuuston valitsemat tarkastuslautakunnan jäsenet KV 12.6.2025 §29.

Varsinainen jäsen	Henkilökohtainen varajäsen
Kati Rita, puheenjohtaja	Salla Heikkinen
Antti Heikkinen, varapuheenjohtaja	Paavo Oikarinen
Marja Haapamäki	Minna Savikko
Pauliina Saari	Arto O. Tolonen
Juha Kanervo	Mikko Ylijukuri

Hallintolain kohdissa 27 §, 28 § ja 29 § määritellään keskeiset perusteet esteellisyyden arvioinnissa. Tarkastuslautakunnan jäsenet ovat itse arvioineet omaa esteellisyyttään ja ovat asianmukaisesti olleet pois jääviksi kokemansa asian käsittelystä.

Tarkastuslautakunnan esittelijöinä toimivat puheenjohtaja varsinaisten päätössioiden osalta, tilintarkastaja tilintarkastusasioiden osalta ja sihteeri teknisten kokousasioiden osalta. Vastuunalaisena tilintarkastajana on tilikaudella 2025 toiminut Jyri Pesonen. Tarkastuslautakunnan sihteerinä on toiminut 11.9.2025 asti Johanna Alaluusua, ja 11.9.2025 alkaen Krista Lammi (tarkltk 11.9. §28).

Tarkastuslautakunta kokoontui syksyllä 2025 sekä talvella ja keväällä 2026 tilikauden 2025 arviointia varten 13 kertaa, joista 25.5.2026 pidetty kokous oli arviointikertomuksen allekirjoituskokous. Kunnan tilikauden 2025 tilintarkastusyhteisönä on toiminut BDO Audiator Oy.

Tarkastuslautakunnan käytännön arviointityö on muodostunut mm. arviointisuunnitelman laatimisesta, arviointimenetelmän valitsemisesta, viranhaltijoiden, työntekijöiden kuulemisista sekä esityslistojen, pöytäkirjojen ja viranhaltijapäätöksien lukemisesta. Ensisijaisesti arviointi suoritettiin arvioitavan vuoden tilinpäätöksen ja siihen sisältyvän toimintakertomuksen perusteella.

Sidonnaisuuksien valvonta

Kuntalain 84 §:n mukaan laissa todettujen luottamushenkilöiden ja viranhaltijoiden on tehtävä sidonnaisuusilmoitus johtotehtävistään sekä luottamustoimistaan elinkeinotoimintaa harjoittavissa yrityksissä ja muissa yhteisöissä, merkittävästä varallisuudestaan sekä muista sidonnaisuuksista, joilla voi olla merkitystä luottamus- tai virkatehtävien hoitamisessa. Ilmoitusvelvollisuus astui voimaan uuden valtuustokauden alusta lähtien.

Sidonnaisuusilmoitus tehdään tarkastuslautakunnalle, joka valvoo ilmoitusvelvollisuuden noudattamista ja saattaa ilmoitukset valtuustolle tiedoksi. Tarkastuslautakunta voi tarvittaessa kehottaa ilmoitusvelvollista tekemään uuden ilmoituksen tai täydentämään jo tehtyä ilmoitusta. Tarkastuslautakunta käsitteli tehtävänsä mukaisesti muutokset sidonnaisuuksissa kokouksissaan ja saattoi sidonnaisuusilmoitukset valtuustolle tiedoksi. Sidonnaisuusrekisteri on julkaistu internetsivuilla: [Sidonnaisuusrekisteri](#)

Katsaus kunnan tunnuslukuihin v. 2023–2025 tilinpäätösten perusteella

Ennen tarkempaa toimialueittaista tarkastelua haluamme nostaa esille joitakin kunnan tunnuslukuja vertaillen niitä aiempiin vuosiin.

Tunnusluku	2023 TP	2024 TP	2025 TP
Tilikauden tulos	-68 247,92 €	118 205,76 €	134 449,86 €
Tilikauden yli-/alijäämä	-53 927,15 €	132 526,74 €	148 771,14 €
Kumulatiivinen ylijäämä	1 610 509,24 €	1 743 035,98 €	1 891 280,12 €
Vuosikate	230 111,86 €	403 570,83 €	406 887,11 €
Verotulot	3 275 036,87 €	3 264 992,03 €	3 230 874,18 €
Valtionosuudet	586 471,80 €	804 977,00 €	879 225,72 €
Talousarvion tulosenuste	-561 318,00 €	-306 425,00 €	-596 637,00 €
Toteutunut poikkeama TA:han	507 390,85 €	438 951,74 €	731 086,14 €

Lainakanta vuoden lopussa	2 525 000,00 €	2 540 000,00 €	2 030 000,00 €
Väestömäärä	1 165	1 161	1 150
Seniorisilta/Virtaala liikevaihto	88 131,37 €	69 694,42 €	59 500,00 €
Seniorisilta/Virtaala tulos	20 961,54 €	11 442,31 €	4 733,84 €
Lahjoitusrahastot	95 023,88 €	81 351,72 €	66 691,18 €

Tarkasteluun on valittu vuodet, jolloin hyvinvointialueet ovat jo käynnistäneet toimintansa. Valittujen tunnuslukujen valossa kunnan tulos on vuosien saatossa kehittynyt hyvään suuntaan. Kunnan talousarvio on tehty vuosi toisensa jälkeen erittäin varovasti, yhtä lailla tilikauden tulos on arviosta huolimatta kahtena viime vuonna ollut positiivinen. Poikkeama talousarvioon nähden on tilikaudella 2025 erittäin suuri (731 t€). Virtaalan toiminta on liikevaihdon lukujen perusteella edelleen laskusuunnassa. Valtavaa tuottoa tuskin odotetaan, mutta kehittäminen vaatii aina resurssia. Kunnan lahjoitusrahastoa on käytetty viime vuosina kiitettävästi.

Koska sivistystoimi on tätä nykyä kunnan suurin toimija ja myös tällä toimialalla on vuoden 2025 aikana tapahtunut muutoksia, nostimme tarkempaan tarkasteluun myös sen tunnuslukuja vuosilta 2023–2025. Tilinpäätöksessä ja toimintakertomuksessa on hyvin kuvattu lukujen taustalla olevia syitä, mutta haluamme nostaa tarkempaan tarkasteluun muutamia lukuja. Varhaiskasvatuksen kustannukset eivät juuri ole vähentyneet säästöistä huolimatta. Pohdimme, onko palvelujen rajaaminen vaikuttanut osaltaan lapsiperheiden palvelutarpeeseen, ja sitä kautta lasten määrään varhaiskasvatuksessa. Vähenevä lapsimäärä niin varhaiskasvatuksessa kuin perusopetuksessakin vaikuttaa lapsi-/oppilaskohtaiseen kustannukseen merkittävästi. Erityishuomiona haluamme nostaa tarkasteluun kirjaston tilastot. Kirjaston kulut per asukas ja kirjastotapahtumat ovat vähentyneet, aikuisten lainamäärät pysyneet suurin piirtein ennallaan, mutta lasten kirjallisuuden lainamäärät ovat romahtaneet lähes puoleen entisestä.

Sivistystoimen tunnuslukuja	2023 TP	2024 TP	2025 TP
Talousarvio (toimintakulut)	-2 746 549 €	-2 786 896 €	-2 759 973 €
Toteutuneet toimintakulut	-2 663 515 €	-2 718 744 €	-2 670 232 €
Poikkeama TA:han	83 034 €	68 152 €	89 741 €
Talousarvio (toimintakate)	-2 625 676 €	-2 668 426 €	-2 616 852 €
Toteutunut toimintakate	-2 542 642 €	-2 600 274 €	-2 525 755 €
Toimintatuotot	120 873 €	118 470 €	144 477 €
Henkilöstökulut	-1 543 706 €	-1 566 331 €	-1 528 880 €
Palvelujen ostot	-560 852 €	-603 007 €	-581 417 €
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-63 291 €	-61 998 €	-55 151 €
Avustukset	-27 716 €	-31 682 €	-21 671 €
Muut toimintakulut	-467 950 €	-455 726 €	-483 113 €
Perusopetuksen nettokustannus €/oppilas	15 696 €	14 438 €	16 022 €
Opetuskustannus €/oppilas	17 276 €	15 603 €	17 496 €
Kuljetuskustannus €/oppilas	4 778 €	4 352 €	4 331 €
Tuottavuus, tuntia / 1000 €	16	15	16
Varhaiskasvatuksen kokonaiskulut	-597 665 €	-607 307 €	-604 446 €
Varhaiskasvatuksen kustannus/lapsi	11 402 €	18 853 €	23 323 €
Varhaiskasvatuksen lapsimäärä	48	31	25
Päiväkodin läsnäolopäivät	6 056	5 959	3 842
Päiväkodin kustannus/läsnäolopäivä	92 €	98 €	152 €
Kirjaston nettokulut €/asukas	127 €	126 €	108 €
Kirjastokäynnit / asukas	9	7	7

Aikuisten kirjallisuuden lainat	7 882 kpl	7 323 kpl	7 301 kpl
Lasten kirjallisuuden lainat	6 017 kpl	6 845 kpl	3 535 kpl
Kirjastotapahtumat	47	52	36
Kirjaston toimintakulut	148 357 €	151 744 €	126 260 €

Vuoden 2024 arviointikertomuksen käsittely

Kunnanvaltuusto käsitteli vuoden 2024 arviointikertomuksen 28.5.2025. Kunnanvaltuusto on pyytänyt arviointikertomuksessa esitetyistä havainnoista ja esityksistä kunnanhallitukselta selvitykset niistä toimenpiteistä ja aikatauluista, mihin niiden johdosta ryhdytään. Kunnanhallitus on antanut kunnanvaltuustolle selvityksen 15.09.2025 ja lähettänyt selvityksen tiedoksi tarkastuslautakunnalle.

- Tarkastuslautakunta toteaa, että arviointikertomus on käsitelty asianmukaisesti.

Talouden toteutuminen 2025

Ristijärven kunnan vuoden 2025 tilikauden tulos oli 134 449,86 euroa ja talous oli 148 771,14 euroa ylijäämäinen.

Lainamäärän kehitys

Kunnan vieraan pääoman määrä vuoden lopussa 2,7 milj. euroa. Lainat ja vuokravastuut yhteensä 1 782 e/as, muutos edelliseen vuoteen -245 euroa. Omavaraisuusaste 66,2 %

Väestö ja ikärakenne

Kunnan asukasmäärä 31.12.2025 oli 1 150 asukasta. Alle 15-vuotiaiden osuus väestöstä oli 10 %. 15–64-vuotiaita oli 46 % ja yli 64-vuotiaita 44 %. Yli 75-vuotiaiden osuus yli 64-vuotiaista on 47 %. Vuonna 2025 lapsia syntyi 8. Uusia asukkaita muualta Suomesta kuntaan muutti 44 henkilöä, kun taas kunnasta poismuuttaneita oli 42 henkilöä. Tilastokeskuksen vuoden 2024 tietojen mukaan Ristijärven kunnassa asui 325 perhettä.

Henkilöstö

Henkilöstön määrä 31.12.2025 oli 41 henkilöä (31.12.2024 39 henkilöä). Vuosina 2026–2036 vanhuuseläkkeelle siirtyä Kevan ennusteen mukaan 19 työntekijää.

Vakinaisen henkilöstön keski-ikä 31.12.2025 oli 47.

Tarkastuslautakunnan huomiot

Henkilöstön sairauspoissaolojen määrän kasvu on erittäin huolestuttavaa. Sairauspoissaolot ovat kasvaneet 108 % edellisvuoteen verrattuna, mikä näkyy myös merkittävästi nousseina työterveyshuollon kustannuksina. Huomioitavaa on, että työterveys kattaa vain ns. ammattitaudit.

Työhyvinvointikyselyn perusteella yli puolet henkilöstöstä ei suosittele nykyistä työnantajaansa muille. Tarkastuslautakunta kiinnittää huomiota siihen, että työhyvinvointikyselyn tuloksia käytiin läpi henkilöstön kanssa puutteellisesti ja viiveellä. Tarkastuslautakunta on myös huolissaan suuresta henkilöstön vaihtuvuudesta.

Tilinpäätöksessä tunnistetaan riskejä erityisesti henkilöstöresurssien riittävydessä, jonka vuoksi tarkastuslautakunta haluaa korostaa työhyvinvoinnin merkitystä työyhteisössä, mikä osaltaan vaikuttaa sairauspoissaolojen ennaltaehkäisyssä.

Tarkastuslautakunta toteaa, että johtoryhmän työskentelyyn on kohdistunut merkittäviä paineita organisaatiossa tapahtuneiden henkilöstömuutosten vuoksi.

Tarkastuslautakunnan selvitysten perusteella johtoryhmän yhteistyössä ja tiedonkulussa on ollut haasteita, jotka ovat vaikeuttaneet asioiden valmistelua ja arjen toimivuutta.

Johtoryhmän työskentelyn haasteet näkyvät myös muulle henkilöstölle. Lautakunta pitää erittäin tärkeänä, että jokainen työyhteisön jäsen sitoutuu rakentavaan vuorovaikutukseen ja yhteistyöhön.

- Tarkastuslautakunta pitää tärkeänä, että työhyvinvoinnin kehittämissuunnitelma käsitellään yhdessä henkilöstön kanssa ja että henkilöstöllä on aidosti mahdollisuus osallistua toimenpiteiden suunnitteluun sekä kehittämään toimintaa omalta osaltaan.
- Tarkastuslautakunta toteaa että henkilöstö- ja koulutussuunnitelmaa ei ole hyväksytty loppuvuodesta 2025 kunnanhallituksessa, vaikka tilinpäätös antaa niin olettaa.
- Tarkastuslautakunta suosittelee henkilöstön työhyvinvoinnin seurantaan lisäksi nykyistä säännöllisempää ja matalan kynnyksen palautemallia, kuten pulssikyselyitä.

Talouden tasapaino

Kunnan tuloslaskelman vuosikate, suunnitelmanmukaiset poistot ja investointimenot

(1 000 €)	TS 2028	TS 2027	TA 2026	TP 2025	TP 2024	TP 2023
Vuosikate	11	-83	-4	410	404	230
Poistot	-206	-217	-240	-276	-285	-298
Kate poistojen jälkeen	-195	-300	-244	134	119	-68
Investointime- not	-8	-13	-227	-62	-97	-158

Taulukko 1. Kunnan tuloslaskelman vuosikate, suunnitelman mukaiset poistot ja investointimnot, BDO

Kriteerit		2025	2024	Toteuma
Kunnan tase on alijäämäinen eikä sitä pystytä kattamaan neljässä vuodessa	Raja-arvo Toteuma	alijäämäinen 1 891 280	alijäämäinen 1 742 509	Ei täyty
Asukasta kohden laskettu kertynyt alijäämä on kunnan viimeisessä konsernitilinpäätöksessä vähintään 1 000 euroa ja sitä edeltäneenä vuonna vähintään 500 euroa	Raja-arvo Toteuma	-1 000 €/asukas +1 120 €/asukas	-500 €/asukas +1 109 €/asukas	Ei täyty
TAI jos kahden viimeisen tilinpäätöksen mukaan kaikki seuraavat tunnusluvut täyttyvät:				
1. kunnan konsernituloslaskelman vuosikatteen ja poistojen suhde on alle 80 prosenttia	Raja-arvo Toteuma	<80 % 142 %	<80 % 140 %	Ei täyty
2. kunnan tuloveroprosentti on vähintään 2,0 prosenttiyksikköä korkeampi kuin kaikkien kuntien painotettu keskimääräinen tuloveroprosentti (2025: 7,54%; 2024: 7,47%)	Raja-arvo Toteuma	9,54 % 9,30 %	9,47 % 9,30 %	Ei täyty
3. Asukasta kohden laskettu kunnan konsernitilinpäätöksen lainojen ja vuokravastuiden määrä ylittää kaikkien kuntien konsernitilinpäätöksen lainojen ja vuokravastuiden keskimääräisen määrän vähintään 50 prosentilla;	Raja-arvo Toteuma	8 549 € / 150 % 2 872 € / 34 %	8 549 € / 150 % 3 284 € / 38 %	Ei täyty <i>*Vuoden 2025 luku ei vielä saatavilla. Käytetty 2024 luku.</i>
4. Konsernitilinpäätöksen laskennallinen lainanhoitokate on alle 0,8	Raja-arvo Toteuma	<0,8 1,26	<0,8 1,11	Ei täyty

Lähde, Ristijärven kunta Loppuraportti 2025, BDO Oy

Konserniasiat

Konserniin kuuluvien asuintalojen vuokrausaste on noin 95 %. Ristijärven Vuokratalot Oy:llä on hallinnoitavana 56 asuinhuoneistoa.

Konsernin vuosikate oli 523 185,59 euroa. Poistojen ja satunnaisten erien jälkeen tulos on 142 229,40 euroa ylijäämäinen. Lainat ja vuokravastuut, e/asukas 2 853. Omavaraisuusaste 52,2 %.

Kuntakonserni

Käyttötalouden toteutuminen sekä toiminnan järjestäminen tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla:

Tarkastuslautakunnan huomiot

- Ristijärven Vuokratalot Oy:n tulos on hyvä. Tarkastuslautakunta toivoo, että tilinpäätöksessä olisi avattu enemmän sitä, miksi vuokrataloyhtiöt oli päättänyt siirtää suurempia remonteja tulevaisuuteen.
- Osuuskunta Seniorisillan tulos on positiivinen ilman kunnan avustusta. Tarkastuslautakunta kiinnittää kuitenkin huomiota siihen, että tilinpäätöksessä mainitaan Osuuskunnan toiminnan jatkuvan entisenkaltaisena, vaikka Osuuskunnan taloustilanne vaikuttaa heikentyneen edellisiin vuosiin verrattuna. Tilinpäätöksessä mainitaan myös Virtaalan kehittämissuunnitelma osana elinvoimaohjelmaa. Tarkastuslautakunta suosittelee, että elinvoimaohjelman valmistelu ja Virtaalan kehittämissuunnitelma aloitetaan viipymättä.

Tilintarkastajan huomiot

- Ristijärven kunnassa on tilikaudella 2022 päivitetty sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohje, joka on astunut voimaan 1.1.2023. Konsernivalvonnasta vastaa konsernijohto, konserniohje on päivitetty kunnanvaltuustossa 11.3.2026. Pienhankintojen ohje on vuodelta 2018. Suosittelemme päivittämään pienhankintaohjeen, mikäli siinä havaitaan päivitystarpeita.

Kunnanhallitus

sis. Kunnanhallitus ja maakunta-asiat, maakunnallinen yhteistoiminta, hallintopalvelut (henkilöstö, talous), maankäyttö ja strategiaprosessi, elinvoimapalvelut, työllisyyspalvelut, hankkeet.

Tarkastuslautakunnan huomiot

Hallintopalvelut

- Tarkastuslautakunta kiinnittää huomiota siihen, että Kevan ennusteen mukaan Ristijärven kunnan työntekijöitä on eläköitymässä seuraavan 10 vuoden aikana 19 työntekijää. Tarkastuslautakunta pitää tärkeänä, että eläköitymiseen liittyviin henkilöstöriskeihin varaudutaan ennakoivasti henkilöstö- ja osaamissuunnittelun keinoin.
- Osallistavaa budjetointia ei ole toteutettu, vaikka se on ollut strateginen tavoite.

Elinvoima

- Lautakunta pitää perusteltuna, että kunta arvioi, miten lapsiperheiden tarpeet ja vetovoimatekijät voidaan sisällyttää elinvoiman kehittämisen kokonaisuuteen.
- Kunnalla ei ole ajantasaista markkinointisuunnitelmaa, joka ohjaisi kunnan vetovoima- ja pitovoimatyötä. Ilman suunnitelmallista markkinointia kunnan elinvoimatyö voi jäädä hajanaiseksi, eikä sen vaikuttavuutta pystytä arvioimaan. Lautakunta pitää tärkeänä, että markkinointisuunnitelma saadaan laadittua osaksi strategista elinvoimatyötä.

Maankäyttö ja strategiaprosessi

- Tarkastuslautakunta suosittelee aurinkoenergian tuotantoon soveltuvien kattojen ja alueiden kartoitusta.

Työllisyyspalvelut

- Onko työnvälitys toiminut tarkoituksenmukaisesti ja tavoittanut työnhakijat ja työnantajat riittävän hyvin palveluiden siirryttyä kuntien hoidettavaksi?

Hankkeet

- Tarkastuslautakunta toteaa, että tilinpäätöksessä esitetty väite elinvoimatoimikunnan tekemästä hankkeiden priorisoinnista ei ole todennettavissa toimikunnan pöytäkirjoista. Pöytäkirjoissa priorisointia koskevat asiat on merkitty ainoastaan keskustelluiksi, eikä toimikunta ole tehnyt varsinaisia suosituksia priorisoinnista. Lautakunta kiinnittää huomiota myös siihen, että kunnanhallituksen käsittelyssä kalaleader-hankkeen kohdalla yksi elinvoimatoimikunnan jäsen todettiin esteelliseksi mutta esteellisyyttä ei ollut dokumentoitu toimikunnan omassa pöytäkirjassa. Lautakunta pitää tärkeänä, että jatkossa toimielinten linjaukset, priorisoinnit ja esteellisyydet kirjataan pöytäkirjoihin selkeästi ja että tilinpäätöksen tekstit perustuvat todennettaviin asiakirjoihin.
 - *Kuntalain 140 §:n mukaan pöytäkirjasta tulee käydä ilmi käsitellyt asiat ja tehdyt päätökset. Lisäksi hallintolaki 9 § edellyttää, että viranomaisen toiminnan tulee olla asianmukaisesti dokumentoitua ja läpinäkyvää. Näiden vaatimusten perusteella pöytäkirjoista tulee ilmetä asian käsittely ja mihin ratkaisut perustuvat.*

Tilintarkastajan huomiot

- Edellisinä vuosina olemme tilintarkastuksen loppuraportilla suositelleet, että toimivaltuuksien perusteet kirjattaisiin toimielimien päätöksiin näkyville. Tilikauden 2025 osalta meillä ei ole asian suhteen huomautettavaa. Myös valtionosuuspäätös on 2025 osalta käsitelty omana pykälänään, josta olemme myös huomauttaneet aikaisemmissa tilintarkastuksissa.

Tarkastuslautakunnan yhteenveto taloudesta

- Talouden toteutuksen osalta vuosi 2025 oli onnistunut, vaikka poikkeama talousarvioon nähden on tilikaudella 2025 erittäin suuri (731 t€).
- Talous on ollut kahtena peräkkäisenä vuotena ylijäämäinen.
- Lainakannan merkittävä lyhennys vahvistaa pitkän aikavälin kestävyyttä.
- Maksuvalmius ja omavaraisuus kehittyivät myönteisesti.
- Tarkastuslautakunta kiinnittää huomiota Ristijärven Vanhaintukisäätiöön kohdistuviin saataviin liittyviin riskeihin.

Sivistyspalvelut

sis. Varhaiskasvatus, perusopetus, vapaa-aikapalvelut, kirjasto- ja kulttuuripalvelut

Tarkastuslautakunnan huomiot

Perusopetus ja varhaiskasvatus

- Tarkastuslautakunta katsoo, että vuorohoidon ulkoistamisen ja kesäsulun kokonaisvaikutukset lapsiperheisiin, palvelujen saavutettavuuteen ja kunnan vetovoimaan tulisi arvioida.
- Tarkastuslautakunta toteaa, että palvelujen ulkoistamisen taloudelliset vaikutukset eivät tilinpäätöksen perusteella näy selkeinä kustannussäästöinä.
- Perusopetus: Toimintakertomuksen kuvaus henkilöstöhyvinvoinnista ja työn organisoinnista on tarkastuslautakunnan kuulemisten ja henkilöstön hyvinvointikyselyn perusteella ristiriidassa keskenään.
- Aamu- ja iltapäivätoiminnan toimintasuunnitelmaa ei ole, tarkastuslautakunta suosittelee toimintasuunnitelman laatimista.
- Kerhotoiminta ja ap/ip-toiminta: Kerhotoimintaa vaikuttaa olevan runsaasti tarjolla ja osallistujia on ollut hyvin.

Tilintarkastajan huomiot

- Tarkastuksessa havaitsimme, että oppilastietojen koontiluetteloilla ei kaikilta osin ollut eriteltä vaikeasti vammaisia ja pidennetyn oppivelvollisuuden oppilaita. Suosittelemme jatkossa erittelemään kyseiset oppilasmäärät.

Kirjasto ja kulttuuripalvelut

- Pystyykö Ristijärven kunta toteuttamaan kaikki kirjastolain vaatimat tavoitteet? Kirjasto ja kulttuuripalveluista on organisaatiomuutosten vuoksi karsittu myös säännöllinen kouluyhteistyö ja tapahtumien järjestäminen. Tarkastuslautakunta on erittäin huolissaan siitä, että mm. lasten lainausmäärät ovat laskeneet Ristijärven kirjastossa 48 %. Tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan kirjasto ja kulttuurivastaavan tehtävän poistumisen vaikutuksia palveluiden toteuttamiseen ei ole arvioitu riittävästi. Lautakunta pitää tärkeänä, että kunta arvioi kirjastopalveluiden nykyistä toteutustapaa suhteessa kirjastolain tavoitteisiin.
- Tarkastuslautakunta tarvitsee selonteon siitä, miten kulttuuritoimintaa edistetään Ristijärven kunnassa.
- Hyväksytyssä tasopalkkamallissa on kirjasto- ja kulttuuripalveluiden asiantuntijatehtävä yhdistettynä koulusihteerin tehtäviin, kun kuulemisten perusteella Ristijärven kunnassa ei kuitenkaan ole pystytty toteuttamaan kirjasto- ja kulttuuripalveluiden asiantuntijatyötä riittävällä tasolla.
- Tarkastuslautakunta suosittelee arvioimaan kolmen kunnan yhteisen kirjastonjohtajamallin toiminnalliset ja taloudelliset vaikutuksen suhteessa aiempaan toimintamalliin.
- Kirjasto ja kulttuuripalveluiden osalta kaikki tavoitteet eivät ole toteutuneet. mm. tapahtumia on järjestetty 16 vähemmän vuonna 2025 kuin edellisenä vuonna.
- Tarkastuslautakunta kiinnittää huomiota siihen, että kulttuurin osuus kirjasto ja kulttuuripalveluista on vain 2 890 €

Vapaa-aikapalvelut

- Tarkastuslautakunta kiinnitti huomiota siihen, että vapaa-aikatoimen osalta budjetti on pieni.
- Sisäisen valvonnan ja riskienarvioinnin osalta työnkuvan selkeyttäminen ja rajaaminen ei ole toteutunut.
- Hytetu-työryhmä ei ole tarkastuslautakunnan tietojen mukaan kokoontunut. Kunnanhallituksen päätöksen mukaan työryhmä on vastuussa hyvinvointikertomuksen ja -suunnitelman laatimisesta, jotka käsittelevät hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen asioita. Kunnanhallitus on nimennyt työryhmään kunnanhallituksen edustajat 25.8.2025 § 136, tekstissä ei kuitenkaan mainita ryhmän kokoonpanoa muutoin, kun taas kunnanhallituksessa 29.11.2021 §177 on esitetty selkeästi, ketä silloiseen Hyte-työryhmään kuuluu, miten kokoontuvat, ketkä toimivat sihteerinä ja ketkä ovat kunnanhallituksen edustajat kokoonpanossa. Valmisteleeko hyvinvointikoordinaattori kaikki HYTETU-asiat ja -asiakirjat nyt todellisuudessa yksin?
Tarkastuslautakunta pitää tärkeänä, että hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen rakenteet, vastuut ja työryhmätyöskentely ovat selkeästi määriteltyjä ja dokumentoituja.

Tekniset palvelut

Hallinto, liikenneväylät ja tilapalvelut sekä investoinnit.

Tarkastuslautakunnan huomiot

Tarkastuslautakunta kiittää teknistä palvelualueita siitä, että tilinpäätöksessä on huomioitu talousarvion reilut poikkeamat ja korjaavat suunnitelmat.

- Kunnan puukaupoissa on hyödynnetty historiallisen korkeita puunhintoja ylimääräisillä myynneillä. Tarkastuslautakunta pyytää huomioimaan tämän suunnitelmakauden kokonaisympäristössä, ettei kestävää hakkuusuunnitetta ylitetä.
- Luvattomia rakennuksia ei vielä ole saatu verotuksen piiriin
- Ympäristövalvonnan osalta kaikki tavoitteet eivät ole toteutuneet.
- Yleisurheilun suorituspaikat vaativat kunnostusta.
- Lähiliikuntapaikkojen kunnostukseen varattua määrärahaa ei ole käytetty.

Talousarvion noudattaminen

Sitovuustaso: toimintakate	Talousarvio + muutokset	Toteuma	Poikkeama (neg. =ylitys)
Kunnanhallitus	-1 080 090	-974 716	105 374
Sivistyspalvelut	-2 616 852	-2 525 755	91 097
Tekniset palvelut	-317 664	-81 838	235 826

Lähde, Ristijärven kunta Loppuraportti 2025, BDO Oy

Tilintarkastajan huomiot

- Käyttötalousoosassa on ollut taulukossa mainitut poikkeamat valtuustoon nähden sitovista menoista (nettositovuus). Käyttötalousoosassa ei tilikaudella 2025 ollut olennaisia sitovia toimintakatteiden ylityksiä.

Lopuksi

Tarkastuslautakunta toteaa, että Ristijärven kunnan taloudellinen tilanne on tilikaudella 2025 ollut tunnuslukujen perusteella vakaa. Talous on ollut jo toista vuotta peräkkäin ylijäämäinen, vuosikate on säilynyt hyvällä tasolla ja lainakantaa on pystytty vähentämään merkittävästi. Samalla tarkastuslautakunta kuitenkin kiinnittää huomiota siihen, että talouden myönteinen kehitys ei kaikilta osin näy toiminnan vakaudessa tai henkilöstön hyvinvoinnissa.

Tilinpäätöksen, henkilöstökyselyiden, kuulemisten sekä toimialakohtaisten tunnuslukujen perusteella organisaatiossa on nähtävissä toiminnallista kuormittumista. Henkilöstön sairauspoissaolot ovat kasvaneet merkittävästi, henkilöstön vaihtuvuus on ollut suurta ja työhyvinvointikyselyn tulokset antavat aihetta huoleen. Samanaikaisesti useilla palvelualueilla on toteutettu muutoksia ja palveluiden rajaamista, joiden pitkän aikavälin vaikutuksia ei ole kaikilta osin arvioitu riittävästi.

Tarkastuslautakunta nostaa erityisesti esille kirjasto- ja kulttuuripalveluiden tilanteen, jossa toiminnan muutokset näkyvät selvästi palveluiden tunnusluvuissa, erityisesti lasten kirjallisuuden lainausmäärien voimakkaana laskuna. Myös varhaiskasvatuksessa yksikkökustannukset ovat nousseet merkittävästi lapsimäärän vähentyessä. Lautakunta katsoo, että kunnan tulee arvioida nykyistä vahvemmin sitä, miten palvelurakenteen muutokset, henkilöstöressurssien riittävyys ja johtamisen toimivuus vaikuttavat kuntalaisten palveluihin sekä kunnan pitkän aikavälin elinvoimaan.

Tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan kunnan keskeinen haaste ei tällä hetkellä ole pelkästään talouden tasapaino, vaan myös toiminnallisen kestävyys, henkilöstön jaksamisen ja strategisen johtamisen varmistaminen muuttuvassa toimintaympäristössä.

Tarkastuslautakunta kiittää henkilöstöä ja kaikkia palvelualueita siitä, että henkilöstömuutoksista ja organisaation kuormittumisesta huolimatta kunnan peruspalvelut ovat säilyneet pääosin toimivina. Lautakunta pitää kuitenkin välttämättömänä, että henkilöstön työhyvinvointiin, johtamiseen ja palveluiden pitkäjänteiseen suunnitteluun kiinnitetään erityistä huomiota.

Tarkastuslautakunta yhtyy tilintarkastajan esitykseen, että tilinpäätös vuodelta 2025 hyväksytään. Esitämme vastuuvapauden myöntämistä tilivelvollisille tilikaudelta 2025.

Tarkastuslautakunta jättää arviointikertomuksen vuodelta 2025 kunnanvaltuuston käsiteltäväksi.

Tarkastuslautakunta esittää kiitokset kunnan hallinnolle ja työntekijöille vuodesta 2025.

Ristijärvellä 25.5.2026

Ristijärven tarkastuslautakunta

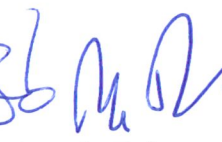
Kati Rita
puheenjohtaja

Antti Heikkinen
varapuheenjohtaja

Marja Haapamäki
jäsen

Arto O. Tolonen
varajäsen

Juha Kanervo
jäsen